

### Список використаних джерел:

1. Гавриш Н. Національно-патріотичне виховання у ситуації соціального неспокою: змінюємо підходи / Н. Гавриш, К. Крутій // Дошкільне виховання. – 2015. – №8. – С.2–7.
2. Демченко Е., Кит Г., Голюк О., Родюк Н. Развитие субъектности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми / Елена Демченко, Галина Кит, Оксана Голюк, Наталья Родюк // Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 25th-26th, 2018. – Rezekne : Rezekne Academy of Technologies, 2018. – P. 507-519.
3. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років (наук. кер. проекту В.О.Огнев'юк; автор. кол.: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, Н.І.Богданець-Білокаленко та ін.; наук. ред.: Г.В.Беленька, М.А.Машовець; Мін. осв. і науки України; Київ. ун-т ім. Б.Грінченка.– К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2016. – 304 с.
4. Кит Г.Г., Пташник Н.М. Українська народна гра – дітям // Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: Навчально-методичний посібник / За ред. Г.С.Тарасенко. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2010. – С. 96-111.
5. Кит Г.Г., Тарасенко Г.С. Українська народна педагогіка. Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця: ПП “Едельвейс і К”, 2008. – 302 с.
6. Лазаренко Н.І. Формування в дітей з функціональними обмеженнями індивідуальної системи знань сенсожиттєвого характеру засобами арт-терапії / Н.І. Лазаренко, А.В. Хіля, А.М. Коломієць // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 2017. – Вип. 13. – С. 124–156.
7. Національна доктрина розвитку освіти. – К., 2002. – 24 с.
8. Програма розвитку дитини дошкільного віку “Українське дошкільня” / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 264 с.
9. Скуратівський В.Т. “Я вас, бджоли, благословляю...” : народознавчі матеріали. – К.: Техніка, 2005. – 320 с.
10. Pakhalchuk N.O., Holiuk O.A. Problems of physical activity in vocational training of future teachers / Pakhalchuk N.O., Holiuk O.A. // Physical education of students. – Kharkov, 2018. – VOL 22, № 1. – P. 45-50.

## РОЛЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ФОРМУВАННІ ІНТЕРЕСУ ДО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ СВІТИ

*Руцька Ірина, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»*

*Науковий керівник: Родюк Наталія, кандидат філологічних наук, доцент  
Вінницький державний педагогічний університет  
імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

## THE ROLE OF PRIMARY SCHOOL TEACHER IN FORMING INTEREST IN TEACHING CHILDREN IN THE CONDITIONS OF INCLUSIVE EDUCATION

*Rutska Iryna, master`s student*

*Vinnitsia Mikhaïlo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)*

*Анотація.* У статті досліджено теоретичні питання ролі вчителя початкових класів у формуванні інтересу до навчання дітей в умовах інклюзивної освіти.

*Ключові слова:* інклюзія, інклюзивна освіта, дитина з особливими освітніми потребами, підготовка вчителя.

*Abstract.* The article investigates the theoretical questions of the role of the primary school teacher in forming the interest in teaching children in the conditions of inclusive education.

*Keywords:* inclusion, inclusive education, child with special needs, teacher training.

Нинішній стан розвитку освіти для дітей з особливими потребами характеризується інтенсивним розвитком інклюзивної освіти в Україні, тому в законодавчому і науковому дискурсі використовується термін «інклюзія». Інклюзивна освіта в широкому своєму розумінні включає в себе позитивне ставлення до багатоманітності учнів, урахуванні їх індивідуальних особливостей.

Концепція інклюзивної освіти відображає головну демократичну ідею: «всі діти є цінними та активними членами суспільства» [9]. В її основі лежить принцип щодо дотримання прав кожної дитини на здобуття якісної освіти [9]. У процесі підготовки майбутніх педагогів до роботи в загальноосвітньому навчальному закладі слід акцентувати їхню увагу на тому, що в школі інклюзія не відбувається лише завдяки переведенню дитини з особливими потребами до звичайного класу.

Метою інклюзивної освіти є створення умов для особистісного розвитку дітей із особливими потребами, формування освітньо-розвивального середовища для них за допомогою психолого-педагогічного і медико-соціального супроводу [9].

Одним з найважливіших аспектів міжнародних стандартів виступає право дітей з особливими потребами на входження в суспільство, яке передбачає доступ таким дітям до якісної освіти.

Підготовка вчителя початкової школи до роботи з дітьми з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти – важливий етап професійного становлення. Вивченням різних аспектів даного питання займались ряд науковців, зокрема С. Тищенко, А. Макарова, О. Семенов, В. Хітрук, І. Бех, О. Гаврилова, В. Бондар, А. Колупаєва, М. Алексєєва, С. Альохіна та ін.

У навчанні дітей з особливими потребами в загальноосвітній школі провідну роль відіграє учитель початкових класів. Саме від його фахової підготовки залежить результативність роботи в умовах інклюзії, а саме розвиток інтересу до навчання, починаючи з першого року навчання в школі. В умовах інклюзивного навчання функції вчителя значно розширюються: від основних (дидактична, виховна і розвивальна) до додаткових (корекційна, діагностична, рефлексивна). Для реалізації цих функцій вчитель початкових класів повинен досконало володіти знаннями з фахових дисциплін, методик викладання, а головне – високим рівнем корекційно-педагогічної майстерності.

Науковець Ю. Шуміловська наголошує на тому, що вчитель в умовах інклюзивної освіти повинен мати внутрішню готовність до позитивного сприймання дітей з особливостями психофізичного розвитку [2, с 34 ].

Організація інклюзивного навчання передбачає не лише пристосування приміщення закладу та самого робочого місця до занять дітей з особливими потребами, а й програмно-методичне забезпечення, індивідуальний підхід, консультації, що є підґрунтям розвитку інтересу дитини до навчання в умовах інклюзивної освіти.

Учитель початкових класів в умовах інклюзивного навчання повинен таким чином організувати освітній процес, щоб виділити сильні сторони учнів, їх інтереси, вміння, тим самим пробуджуючи інтерес до самого навчального процесу. Так, формування в учня мотивації до виконання навчального завдання знижує негативні емоційні переживання і стає підґрунтям реалізації інших корекційно-розвивальних завдань.

На думку І.Демченко, педагог, виконуючи навчально-виховні та корекційно-розвивальні завдання, працює в мінливих умовах інклюзивної освіти. Йому доводиться реалізовувати у своїй роботі неординарні підходи, опосередковані особливостями «об'єктивно-суб'єктивного творення» в процесі педагогічної взаємодії з особливими учнями. Він повинен бути виключно уважним до нових реалій і тенденцій інклюзивної освіти, інновацій у сфері форм, методів, прийомів і засобів навчання і виховання дітей з обмеженими можливостями в розвитку, а також здатним гуманними способами розв'язувати різноманітні педагогічні ситуації. Така здатність виникає тоді, коли особистість прагне розібратися в усьому самотійно, не дивлячись на авторитети та чужі думки, при постійному сумніві в непохитності наукових істин і наявності настанови перевіряти все на практиці власним досвідом [2, с. 28].

Формування інтересу до навчання у молодших школярів з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти відбувається за допомогою використання різних методів і прийомів (дискусія, диспут, включення учнів у ситуацію особистого переживання успіху в навчанні, метод опори на здобутий життєвий досвід, метод пізнавальної, дидактичної, рольової гри тощо). Вони сприяють активній взаємодії з учителем. Це може бути застосування елементів гри, підбір дидактичних матеріалів, використання індивідуалізованих варіантів завдань (зменшений обсяг, альтернативні завдання тощо). Також учитель початкової школи повинен володіти знаннями про рівень тривожності кожного учня з особливими освітніми потребами, оскільки зниження рівня негативних емоційних проявів учня до процесу навчання та рівня шкільної тривожності як чинника впливає на загальну успішність, процес опанування знаннями та розвиток інтересу до навчання.

Таким чином, оцінюючи можливості широкого впровадження

інклюзивної освіти в Україні, велика кількість педагогів вважає, що сьогодні країна частково готова перейти до впровадження інклюзивної освіти. Тому, на нашу думку, необхідно всі зусилля спрямувати в інноваційне русло, тобто підбирати різні методи, форми, прийоми для ефективного навчання, виховання, розвитку та корекції учнів з особливими освітніми потребами. Чим більше вчитель буде розвивати інтерес у учнів з особливими потребами, тим кращим буде результат.

#### Список використаних джерел:

1. Голюк О.А. Організаційно-педагогічні умови набуття майбутніми вихователями ДНЗ фахових компетентностей для роботи в інклюзивному середовищі / О.А.Голюк / Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії // Зб. тез. доп. / Редкол.: В.В. Засенко, А.А. Колупасва, Н.І. Лазаренко, З.П. Ленів. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 79–82.
2. Демченко І. І. Готовність учителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивної освіти: структура та діагностика : навчально-методичний посібник / І. І. Демченко. – Умань, 2014. – С.160.
3. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство : науково-методичний збірник / ред. кол. Н. Софій, І. Єрмаков та ін. – К. : Контекст, 2000. – С. 236.
4. Лазаренко Н. І. Розвиток пізнавальної активності першокласників у період навчання грамоти / Н.І.Лазаренко // Початкова школа. – 1999. – № 5. – С.13-16.
5. Лазаренко Н.І. Формування в дітей з функціональними обмеженнями індивідуальної системи знань сенсожиттєвого характеру засобами арт-терапії / Н.І. Лазаренко, А.В. Хіля, А.М. Коломієць // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 2017. – Вип. 13. – С. 124–156.
6. .Методичні рекомендації для вчителів загальноосвітніх та спеціальних закладів щодо процедури переходу до інклюзивного навчання дітей з особливими потребами // Завуч. – 2009. – № 19 (липень). – С. 12-20.
7. Микичур Т. С. Особливості впровадження гуманно-особистісного підходу до молодших школярів у процес педагогічного спілкування / Т. С. Микичур // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів та студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця. ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 4-5 квітня 2012.) / за ред. Г.С. Тарасенко. – Вінниця, ФОП Корзун Д.Ю., 2012. – С. 195-198.
8. Наказ Міністерства освіти і науки України. Про затвердження плану дій щодо запровадження інклюзивної освіти у загальноосвітніх навчальних закладах на 2009/12 роки // Соціальний педагог. – 2009. – С. 25–29.
9. Організаційно-методичні засади здійснення комплексної реабілітації учнів (вихованців) у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах / Лист Міністерства освіти і науки України № 1/9-515 від 04.08.2009 р.
10. Родюк Н.Ю. Тенденції професійної спрямованості майбутніх учителів початкової школи в умовах інтеграційних процесів / Н. Ю. Родюк // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій : збірник матеріалів звітної науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (м. Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 05-06 квітня 2017 р.) / Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв. – Вінниця, 2017.
11. Шумиловская Ю. В. Подготовка будущего учителя к работе с учащимися в условиях инклюзивного образования : дис... канд. пед. наук, спец. : 13.00.08 / Юлия Валерьевна Шумиловская. – Шуя, 2011. – 175 с.

## ГОТОВНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ДО ІНКЛЮЗІЇ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

*Титаренко Наталія, Ткаченко Валентина*

*Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики» (Україна)*

## PREPAREDNESS TO INCLUSIVE IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

*Tytarenko Natalia, Tkachenko Valentyna*

*State Scientific Institution "Institute of Educational Analytics" (Ukraine)*